

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-III Semester-VI Examination: March/April-2023
Economics (Optional) Paper-XVI

ECOO16: History of Economic Thoughts- II

Day and Date: Saturday, 06/05/2023
Time: 1.00 PM To 3.00 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 According to Chhatrapati Shahu Maharaj Indian farmers are backward due to.....
 A) Lack of Capital B) Lack of Land C) Lack of Education D) All of the above
- 2 Who was the author of book entitled 'The Problem of the Rupee.'
 A) Dadabhai Nauroji B) Dr. B. R. Ambedkar C) Chhatrapati Shahu Maharaj D) Mahatma Phulle
- 3 The use of paper currency was started firstly in India at
 A) 1864 B) 1964 C) 1935 D) 1947
- 4 According to Dr. B. R. Ambedkar due to..... fragmentation and sub-division of land has taken place in India.
 A) Succession Act. B) Rise in Population. C) Superstition. D) All of above
- 5 By whom compulsory and free Primary Education given in Presidency of of Kolhapur.
 A) Mahatma Phule B) Rajarshi Shahu Maharaj C) Dr. Ambedkar D) Dadabhai Nauroji
- 6 'Sarvodaya Plan' was presented by.....
 A) Mahatma Phule B) Dadabhai Nauroji C) Mahatma Gandhi D) Dr. B.R. Ambedkar
- 7 Mahatma Gandhi propoundedin his fundamental principle of development.
 A) Self- reliable Village B) Mechanization. C) Urbanisation D) All of the above.
- 8 Mahatma Gandhiji given focus on..... in his 'Economic Philosophy'.
 A) Labour intensive industry B) Capital intensive industry C) Mixed industry D) None of these
- 9 According to Mahatma Gandhi..... is the instrument of creating democratic power in rural area.
 A) Mechanization B) Modernization C) Khadi and Village- Industries D) All of the above.
- 10 has propounded the concept of 'Self- Reliable Village.'
 A) Mahatma Gandhi B) Riskin C) Dadabhai Nauroji D) Amartya Sen.
- 11 Prof. V. M. Dandekar used data for measuring Poverty.
 A) Income B) Consumption C) Saving D) Investment
- 12 According to Amrtya Sen Social Capabilities help in rising.....
 A) Social Welfare B) Economic Inequality C) Poverty of people D) None of these
- 13 The book entitled 'Poverty and Famine' was written by.....
 A) Dr. Amartya Sen B) Gopal Krishna Gokhale C) Mahatma Gandhi D) Dr. B. R. Ambedkar.

14 Said that, " famine implise starvation but not viceversa."

A) Mahatma Jyotiba Phule B) Dr. B. R. Ambedkar C) Dr. Amartya Sen D) V. M. Dandekar

15 ----- Economic Thought was propounded by Dr. Amartya Sen.

A) Concept of Social Choice B) Production Technique C) Hunger and Social Act D) All of the above

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

1 Mahatma Phule's thoughts on 'Education'

2 Padma Bhushan Dr. Karmaveer Bhaurao Patil's concept of 'Education through Self-help

3 Self Reliable Village

4 Dr. Abhijeet Banerjee's Nyaay Yojana

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

1 State the Dr. B. R. Ambedkar views on 'Agriculture'.

2 Describe Mahatma Gandhiji's 'Basic Principles of Development.

3 Explain the Dr. C. D. Deshmukh views of Fiscal Policy.

4 Explain the Dr. Gadgil's views on 'Decentralization of Power.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

1 Describe the contribution of Raiyat Shikshan Sanstha for educational development of Maharashtra.

2 Explain Dr. D. R. Gadgil's views on Cooperative Development.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 छ. शाहू महाराज यांच्या मते, भारतीय शेतकरी हा..... मुळे नाडलेला आहे.

अ) भांडवलाची कमतरता ब) जमिनीची कमतरता क) शिक्षणाची कमतरता ड) वरील सर्व

2 'दि प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी' या ग्रंथाचे लेखक कोण?

अ) दादाभाई नौरोजी ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर क) छ.शाहू महाराज ड) महात्मा फुले

3 भारतात कागदी चलनाचा वापर सर्वप्रथम साली झाला.

अ) १८६४ ब) १९६४ क) १९३५ ड) १९४७

4 "भारतातमुळे शेतजमिनीचे उपखंड व विखंडन घडून येते." असे डॉ. आंबेडकर यांचे मत आहे.

अ) वारसा हक्क ब) लोकसंख्यावाढ क) अंधःश्रद्धा ड) वरील सर्व

5 कोल्हापूर संस्थानात प्राथमिक शिक्षण सक्तीचे व मोफत कोणी केले?

अ) महात्मा फुले ब) राजर्षी शाहू महाराज क) डॉ. आंबेडकर ड) दादाभाई नौरोजी

6 यांनी 'सर्वोदय योजना' मांडली.

अ) महात्मा फुले ब) दादाभाई नौरोजी क) महात्मा गांधी ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

- 7 महात्मा गांधीजींनी त्यांच्या विकासाच्या मूलभूत तत्वात चा पुरस्कार केला.
अ) स्वयंपूर्ण खेडी ब) यांत्रिकीकरण क) शहरीकरण ड) वरील सर्व
- 8 महात्मा गांधीजींच्या आर्थिक तत्वज्ञानात.....वर भर दिलेला दिसून येतो.
अ) श्रमप्रधान उद्योगावर ब) भांडवलप्रधान उद्योगावर क) मिश्र उद्योगावर ड) यापैकी नाही.
- 9 महात्मा गांधीजींच्या मते,हे ग्रामीण भागात स्वराज्य शक्ती निर्माण करण्याचे साधन आहे.
अ) यांत्रिकीकरण ब) आधुनिकीकरण क) खादी व ग्रामोद्योग ड) वरील सर्व
- 10यांनी 'स्वयंपूर्ण खेडी' ही संकल्पना मांडली.
अ) महात्मा गांधी ब) रस्किन क) दादाभाई नौरोजी ड) अमर्त्य सेन
- 11 प्रा. व्ही. एम. दांडेकर यांनी दारिद्र्याचे मोजमाप करण्यासाठी ----- आकडेवारी वापरली.
अ) उत्पन्नाची ब) उपभोगाची क) बचतीची ड) गुंतवणुकीची
- 12 अमर्त्य सेन यांच्या मते, सामाजिक क्षमता निर्मितीमुळे..... वाढते.
अ) सामाजिक कल्याण ब) आर्थिक विषमता क) दारिद्र्य ड) यापैकी नाही
- 13 'दारिद्र्य व दुष्काळ' हा ग्रंथ यांनी लिहिला.
अ) डॉ. अमर्त्य सेन ब) गोपाळ कृष्ण गोखले क) महात्मा गांधी ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
- 14 यांच्या मते, "दुष्काळात उपासमार अभिप्रेत असते, पण उपासमार म्हणजे दुष्काळ नव्हे."
अ) महात्मा ज्योतिबा फुले ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर क) डॉ. अमर्त्य सेन ड) वि. म. दांडेकर.
- 15 डॉ. अमर्त्य सेन यांनी..... आर्थिक विचार मांडला.
अ) सामाजिक निवडीची संकल्पना ब) उत्पादनाचे तंत्र क) भूक आणि सामाजिक कृती ड) वरील सर्व

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 महात्मा फुले यांचे शिक्षण विषयक विचार
- 2 पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांची स्वावलंबी शिक्षणाची संकल्पना
- 3 स्वयंपूर्ण खेडी
- 4 डॉ. अभिजीत बॅनर्जी यांची न्याय योजना

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचे कृषी विषयक विचार विशद करा.
- 2 महात्मा गांधी यांची विकासाची मूलभूत तत्वे सांगा.
- 3 डॉ. सी. डी. देशमुख यांचे 'राजकोषीय धोरणाविषयीचे' विचार स्पष्ट करा.
- 4 डॉ. डी. आर. गाडगीळ यांचे 'सत्तेच्या विकेंद्रीकरणाविषयीचे' विचार स्पष्ट करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक विकासातील रयत शिक्षण संस्थेचे योगदान वर्णन करा.
- 2 सहकार विकासाविषयीचे डॉ. डी. आर. गाडगीळ यांचे विचार स्पष्ट करा.

Model Answer Paper

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 छ. शाहू महाराज यांच्या मते, भारतीय शेतकरी हा..... मुळे नाडलेला आहे.
अ) भांडवलाची कमतरता ब) जमिनीची कमतरता क) शिक्षणाची कमतरता ड) वरील सर्व
Option 4
- 2 'दि प्रॉब्लेम ऑफ द रुपी' या ग्रंथाचे लेखक कोण?
अ) दादाभाई नौरोजी ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर क) छ.शाहू महाराज ड) महात्मा फुले
Option 2
- 3 भारतात कागदी चलनाचा वापर सर्वप्रथम साली झाला.
अ) १८६४ ब) १९६४ क) १९३५ ड) १९४७
Option 1
- 4 "भारतातमुळे शेतजमिनीचे उपखंड व विखंडन घडून येते." असे डॉ. आंबेडकर यांचे मत आहे.
अ) वारसा हक्क ब) लोकसंख्यावाढ क) अंधःश्रद्धा ड) वरील सर्व
Option 4
- 5 कोल्हापूर संस्थानात प्राथमिक शिक्षण सक्तीचे व मोफत कोणी केले?
अ) महात्मा फुले ब) राजर्षी शाहू महाराज क) डॉ. आंबेडकर ड) दादाभाई नौरोजी
Option 2
- 6 यांनी 'सर्वोदय योजना' मांडली.
अ) महात्मा फुले ब) दादाभाई नौरोजी क) महात्मा गांधी ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
Option 3
- 7 महात्मा गांधीजींनी त्यांच्या विकासाच्या मूलभूत तत्वात चा पुरस्कार केला.
अ) स्वयंपूर्ण खेडी ब) यांत्रिकीकरण क) शहरीकरण ड) वरील सर्व
Option 1
- 8 महात्मा गांधीजींच्या आर्थिक तत्वज्ञानात.....वर भर दिलेला दिसून येतो.
अ) श्रमप्रधान उद्योगावर ब) भांडवलप्रधान उद्योगावर क) मिश्र उद्योगावर ड) यापैकी नाही.
Option 1
- 9 महात्मा गांधीजींच्या मते,हे ग्रामीण भागात स्वराज्य शक्ती निर्माण करण्याचे साधन आहे.
अ) यांत्रिकीकरण ब) आधुनिकीकरण क) खादी व ग्रामोद्योग ड) वरील सर्व
Option 3
- 10यांनी 'स्वयंपूर्ण खेडी' ही संकल्पना मांडली.
अ) महात्मा गांधी ब) रस्किन क) दादाभाई नौरोजी ड) अमर्त्य सेन
Option 1
- 11 प्रा. व्ही. एम. दांडेकर यांनी दारिद्र्याचे मोजमाप करण्यासाठी ----- आकडेवारी वापरली.
अ) उत्पन्नाची ब) उपभोगाची क) बचतीची ड) गुंतवणुकीची
Option 2
- 12 अमर्त्य सेन यांच्या मते, सामाजिक क्षमता निर्मितीमुळे..... वाढते.
अ) सामाजिक कल्याण ब) आर्थिक विषमता क) दारिद्र्य ड) यापैकी नाही
Option 1

13 'दारिद्र्य व दुष्काळ' हा ग्रंथ यांनी लिहिला.

अ) डॉ. अमर्त्य सेन ब) गोपाळ कृष्ण गोखले क) महात्मा गांधी ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

Option 1

14 यांच्या मते, "दुष्काळात उपासमार अभिप्रेत असते, पण उपासमार म्हणजे दुष्काळ नव्हे."

अ) महात्मा ज्योतिबा फुले ब) डॉ. बी. आर. आंबेडकर क) डॉ. अमर्त्य सेन ड) वि. म. दांडेकर.

Option 3

15 डॉ. अमर्त्य सेन यांनी..... आर्थिक विचार मांडला.

अ) सामाजिक निवडीची संकल्पना ब) उत्पादनाचे तंत्र क) भूक आणि सामाजिक कृती ड) वरील सर्व

Option 4

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 महात्मा फुले यांचे शिक्षण विषयक विचार

Ans:

2 पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांची स्वावलंबी शिक्षणाची संकल्पना

Ans:

3 स्वयंपूर्ण खेडी

Ans:

4 डॉ. अभिजीत बॅनर्जी यांची न्याय योजना

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 डॉ. बी. आर. आंबेडकर यांचे कृषी विषयक विचार विशद करा.

Ans:

2 महात्मा गांधी यांची विकासाची मूलभूत तत्वे सांगा.

Ans:

3 डॉ. सी. डी. देशमुख यांचे 'राजकोषीय धोरणाविषयीचे' विचार स्पष्ट करा.

Ans:

4 डॉ. डी. आर. गाडगीळ यांचे 'सत्तेच्या विकेंद्रीकरणाविषयीचे' विचार स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक विकासातील रयत शिक्षण संस्थेचे योगदान वर्णन करा.

Ans:

2 सहकार विकासाविषयीचे डॉ. डी. आर. गाडगीळ यांचे विचार स्पष्ट करा.

Ans:
